

2021/2180(INI)

16.3.2022

СТАНОВИЩЕ

на комисията по бюджетен контрол

на вниманието на комисията по граждански свободи, правосъдие и вътрешни работи

относно доклада на Комисията за върховенството на закона за 2021 г. (2021/2180(INI))

Докладчик по становище (*): Петри Сарвама

(*) Процедура с асоциирана комисия – член 57 от Правилника за дейността

PA_NonLeg

ПРЕДЛОЖЕНИЯ

Комисията по бюджетен контрол приканва водещата комисия по граждански свободи, правосъдие и вътрешни работи да включи в предложението за резолюция, което ще приеме, следните предложения:

1. подчертава, че бюджетът и финансовите интереси на Съюза трябва да се изпълняват и защитават в съответствие с общите принципи, залегнали в Договорите на Съюза, по-специално ценностите по член 2 от ДЕС, и с принципа на добро финансово управление, залегнал в член 317 от ДФЕС и в Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046 на Европейския парламент и на Съвета от 18 юли 2018 г. (Финансовия регламент); подчертава, че върховенството на закона е както ръководна ценност, така и съществена предпоставка за спазването на тези принципи;
2. припомня, че Регламент (ЕС, Евратом) 2020/2092 на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември 2020 г. относно общ режим на обвързаност с условия за защита на бюджета на Съюза (Регламент относно обвързаността с условия) интегрира механизма за обвързване с условия в по-широка рамка, изискваща от Комисията да използва своите собствени годишни доклади относно върховенството на закона като източник за своите обективни оценки съгласно Регламента; призовава, отново, Комисията да приложи без по-нататъшно забавяне Регламента относно обвързаността с условия, като изпрати писмени уведомления по смисъла на член 6, параграф 1 от Регламента до съответните държави членки; припомня, че за свързаните с бюджета мерки в случай на нарушения на принципите на правовата държава в държава членка правомощията на парламентарните комисии следва да се определят въз основа на приложение VI към Правилника за дейността на Парламента, ако нарушенията съгласно процедурата по Регламента относно обвързаността с условия се разглеждат в Парламента;
3. приветства решението на Съда на Европейския съюз да отхвърли исковете, заведени от Унгария и Полша срещу Регламента относно обвързаността с условия; изразява съжаление относно изгубеното от Комисията време след влизането му в сила, която едностранно реши да се придържа към необвързващи заключения на Европейския съвет, което накара Парламента да предяви иск по член 265 от ДФЕС за установяване на неправомерно бездействие; подчертава, че докладът на Комисията относно върховенството на закона за 2021 г. съдържа многобройни и подробни примери за нарушения на принципите на правовата държава, които попадат в обхвата на Регламента относно обвързаността с условия, което отдавна трябваше да накара Комисията да задейства механизма за обвързване с условия;
4. изразява дълбоко съжаление във връзка с факта, че бездействието на Комисията от януари 2021 г. насам доведе до влошаване на положението във връзка с принципите на правовата държава в няколко държави членки, както се посочва в доклада на Комисията относно върховенството на закона за 2021 г.;
5. припомня своята резолюция от 8 юли 2021 г. относно създаването на насоки за

прилагане на Регламента относно обвързаността с условия; настоява, че следва да се установи по-пряка връзка между годишния доклад на Комисията относно върховенството на закона и задействането на Регламента относно обвързаността с условия, например чрез включването в годишните доклади относно върховенството на закона на раздел относно случаите, в които незачитането на върховенството на закона в дадена държава членка е засегнало или е налице сериозна опасност да засегне доброто финансово управление на бюджета на Съюза или защитата на финансовите интереси на Съюза по достатъчно пряк начин; призовава Комисията да представи в бъдещите си доклади оценка на изпълнението на условията на Регламента относно обвързаността с условия и обобщение на действията за справяне с такива случаи, предприети на национално равнище или на равнището на ЕС, както и до каква степен с тях е бил защитен бюджетът на Съюза;

6. изразява съжаление, че докладът на Комисията относно върховенството на закона за 2021 г. остава предимно описателен и не предоставя достатъчен анализ или предвидени корективни мерки, което подкопава неговата превантивна роля; припомня своето искане към Комисията да включи специфични за всяка държава препоръки относно начините за преодоляване на установените проблеми или за отстраняване на нарушенията на принципите на правовата държава, включително конкретни действия и срокове за изпълнение, както и за последващи действия във връзка с изпълнението на нейните препоръки и коригиращите действия; изтъква, че в годишните доклади не се прави ясно разграничение между държавите членки с изолирани недостатъци и тези със системни недостатъци в областта на върховенството на закона; призовава Комисията да прави това разграничение в бъдещите годишни доклади, за да го превърне във всеобхватен инструмент, който да се използва от държавите членки за отстраняване на установените нарушения на принципите на правовата държава; припомня, че Комисията следва да приведе своите препоръки в съответствие с конкретни инструменти на Съюза в случаите, когато държавите членки не изпълняват коригиращите действия;
7. подчертава, че четирите области, оценени в 27-те глави по държави от доклада на Комисията за върховенството на закона за 2021 г. (правосъдната система, рамката за борба с корупцията, медийния плурализъм и други принципи на институционалната взаимозависимост и взаимоограничаване), са ключови взаимозависими стълбове за отстояване на върховенството на закона, борба с измамите и корупцията и защита на финансовите интереси на Съюза; счита, че в оценката следва да бъдат включени други важни елементи от контролния списък на Венецианската комисия от 2016 г. относно принципите на правовата държава, по-специално глава относно свиването на гражданското пространство; приветства оценката на въздействието на COVID-19 върху четирите оценявани въпроса; подчертава, че е важно тази оценка да продължи в бъдещите годишни доклади относно върховенството на закона, за да се допринесе за рационализиране на мерките за борба с корупцията в области, свързани с пандемията, като например фондовете за възстановяване, законодателството за извънредни ситуации и медицинските грижи; посочва, че пандемията от COVID-19 съкрати законодателните процеси, намали парламентарния дебат и съкрати или спря консултациите с гражданското общество и други заинтересовани страни;

8. счита, че Европейският съюз следва да служи за пример при зачитането на принципите на правовата държава; поради това отново призовава Комисията да включи в годишния си доклад относно върховенството на закона оценка на резултатите на институциите на ЕС в областите, разглеждани в доклада, когато е приложимо;
9. посочва, че мерките, предприети за справяне с пандемията от COVID-19, често включват изключителна и необходима гъвкавост на административните правила и проверки в интерес на бързото реагиране, и приветства факта, че последващите рискове за принципите на правовата държава и за борбата с корупцията в някои случаи бяха смекчени чрез предпазни мерки, вградени в националните режими за извънредни ситуации; припомня в това отношение резолюцията на Парламента от 15 декември 2021 г. относно оценката на превантивните мерки за предотвратяване на корупцията, неправомерните разходи и злоупотребите със средства на ЕС и с национални средства в случая на фондове за извънредни ситуации и области на разходи, свързани с кризи; подчертава, че при извънредни ситуации като избухването на COVID-19 секторът на здравеопазването е особено изложен на корупция по отношение на обществените поръчки, медицинските услуги и измамите с COVID-19;
10. подчертава, че нарушенията на принципите на правовата държава в държавите членки могат да подкопаят икономическото и социалното възстановяване, особено когато засягат инструментите на ЕС за структурни реформи, като например Механизма за възстановяване и устойчивост и структурните фондове; изисква от Комисията да предоставя информация в годишните доклади относно върховенството на закона за съответните приоритети за реформи, включени в националните планове за възстановяване и устойчивост, които допринасят за защитата на бюджета на ЕС и финансовите интереси на Съюза в четирите области на оценката;
11. отново заявява, че борбата с корупцията изисква нарушенията на закона да бъдат ефективно преследвани от разследващите и прокурорските служби, националните съдилища да бъдат независими и решенията на Съда на Европейския съюз да бъдат спазвани; посочва, че пандемията от COVID-19 разкри уязвимостта на националните правосъдни системи на смущения в извънредни ситуации и поради това подчертава значението на инвестициите в човешки и финансови ресурси и цифровизацията, както и на преодоляването на структурните пречки, за да се подобри значително тяхната ефективност и устойчивост;
12. изтъква, че политиките за предотвратяване на корупцията обхващат много области, като обикновено включват етични правила, мерки за повишаване на осведомеността, правила за декларациите за имущественото състояние, несъвместимост и конфликт на интереси, обществените поръчки, механизми за вътрешен контрол, правила за лобирането и „кадровите въртележки“; призовава за приемането на допълнителни мерки на равнището на ЕС за превенция на корупцията, включително за прозрачност на структурите на собственост, и забрана за участие на офшорни или фиктивни дружества в изразходването на средства на ЕС; приветства приемането от Комисията на пакета от предложения за борба с изпирането на пари; призовава институциите на ЕС да бъдат

амбициозни в преговорите си и да постигнат споразумение възможно най-бързо, по-специално относно създаването на нов европейски орган за борба с изпирането на пари със силни преки надзорни правомощия по отношение на най-рисковите задължени финансови субекти и относно ясни правила за прозрачност на действителната собственост; отново подчертава ролята на националните мерки за предотвратяване на измамите и корупцията, както и за връщане на облагите от тези деяния; във връзка с това приветства информацията, включена в доклада относно върховенството на закона за 2021 г. относно случаите на корупция, в които участват високопоставени длъжностни лица в държавите членки, и призовава в бъдещите доклади да се предостави повече яснота по въпроса дали са били засегнати средства на ЕС; счита, че институциите на ЕС трябва да бъдат напълно подготвени за предотвратяване и разследване на измами и корупция;

13. отново призовава Комисията да направи оценка не само на съществуването, но и на ефективността на националното законодателство, политики и стратегии за борба с корупцията, включително на ключови елементи като ясни и измерими цели, подходящи бюджетни ресурси, редовни оценки и ясно определени отговорности за специализираните институции; оценява факта, че в доклада са направени коментари относно като цяло добрите резултати на държавите членки в индекса за възприемане на корупцията за 2020 г., и във връзка с това приветства факта, че десет държави членки са сред първите двадесет държави, считани за такива с най-малка корупция в света, а други четиринадесет държави членки остават над средното равнище или са подобрили своите резултати; изразява дълбоко съжаление обаче, че някои други са регистрирали значително влошаване на предполагаемите равнища на корупция;
14. отбелязва с голяма загриженост влошаващото се положение във връзка със свободата на изразяване на мнение, защитата на правото на информация и защитата на журналистите през 2021 г. в сравнение с 2020 г. според мониторинга на медийния плурализъм; припомня, че медийният плурализъм и свободата на медиите са от съществено значение за защитата на финансовите интереси на ЕС, тъй като разследващата журналистика често е в основата на установяването на проблеми като корупция, измами или конфликти на интереси при използването на средства на ЕС;
15. подчертава, че прозрачността, достъпът до обществена информация, свободата и плурализмът на медиите, защитата на лицата, сигнализиращи за нередности, и цялостната култура на почтеност в обществения живот са от ключово значение за предотвратяване и разкриване на корупцията, тъй като улесняват обществения контрол и запазват общественото доверие; изразява своята загриженост относно влошаващото се развитие в тези области в няколко държави членки; призовава Комисията, при координация със съответните институции и органи на равнището на ЕС и национално равнище, да предприеме действия срещу нарушенията, които е установила в предишните си годишни доклади относно върховенството на закона, за да не се навреди на гражданите и предприятията, които не са виновни за корупция;
16. изразява загриженост във връзка с констатациите на доклада на Комисията относно върховенството на закона за 2021 г., че в някои държави спонсорираният

от държавата тормоз и сплашване на организациите на ЛГБТИ се отразява на способността им за достъп до финансиране; призовава Комисията да разгледа по-подробно въпроса и да гарантира, че принципът на недискриминация, с който трябва да е съобразен достъпът до средства на ЕС, се спазва изцяло навсякъде в ЕС; счита, че тези констатации потвърждават дългогодишната позиция на Парламента, че обхватът на доклада относно върховенството на закона следва да бъде разширен, така че да включва всички ценности по член 2 от ДЕС;

17. приветства факта, че в доклада за 2021 г. се обръща специално внимание на финансирането на политическите партии поради неговото значение за оформянето на европейско изборно пространство и влиянието им върху гражданското общество; изразява загриженост, че финансирането на политическите партии може да се използва като канал за корупция, и подкрепя значението на прозрачността и строгостта на регулирането; призовава Комисията да запази акцента си върху този въпрос в бъдещите си доклади, включително, когато е необходимо, върху реформите, които могат да засегнат спазването на изискванията към политическите партии, членуващи в европейски политически партии;
18. приветства разнообразието от източници, използвани от Комисията за съставянето на нейната оценка в доклада относно върховенството на закона за 2021 г., включително от организации на гражданското общество и НПО; във връзка с това подчертава ключовата роля на тези местни организации за установяването и докладването на нарушения на принципите на правовата държава на национално и местно равнище;
19. призовава Комисията и държавите членки да използват годишните доклади на Комисията относно върховенството на закона и констатациите в тях, за да се борят решително срещу системната корупция, и да използват всички ефективни инструменти, които са на разположение съгласно финансовото законодателство на ЕС и приложимите специфични за сектора и финансови правила, за предотвратяване, борба с и санкциониране на корупцията и борба с измамите, включително в случаите, когато горепосочените са съществували преди избухването на епидемията от COVID-19, както и за редовен мониторинг на използването на публични средства, включително средствата по Механизма за възстановяване и устойчивост;
20. изразява загриженост, че в много държави членки липсват подходящи ресурси, които да бъдат заделени за разследване на корупцията, както и за дейността на органите за наказателно преследване, създаде значителни трудности при назначаването или запазването на високо квалифицирани служители; посочва, че държавните служители се нуждаят от подходяща подкрепа, особено в извънредни ситуации, за да се гарантира качеството на публичната администрация и да се гарантира, че органите прилагат закона и изпълняват съдебните решения правилно; отново заявява, че единни, актуални и консолидирани статистически данни във всички държави членки са от съществено значение за проследяването в сравнителен план на постиженията в разследването и наказателното преследване на корупционни престъпления; поради това призовава Комисията да използва своите годишни доклади в подкрепа на хармонизирането в целия Съюз на

определенията за такива престъпления, както и за по-добро използване на наборите от данни с цел получаване на данни като база за сравнение в целия ЕС относно третирането на случаите на корупция;

21. посочва, че по време на извънредното положение се е създавала възможност обществените поръчки, по-специално за санитарно оборудване и материали, да се възлагат без твърде голяма прозрачност и без да се вземат предвид законовите ограничения в областта на обществените поръчки; призовава Комисията и компетентните институции на равнището на ЕС и на национално равнище да разследват евентуални грешки в обществените поръчки по време на извънредното положение;
22. изразява съжаление във връзка с факта, че в доклада не се признава ясно съзнателният процес на отстъпление от принципите на правовата държава в Полша и Унгария, което би могло да доведе до по-нататъшно отстъпление в горепосочените две държави членки и има сериозен риск да засегне и други държави членки;
23. приветства факта, че в процеса на изготвяне на проекта се проведеха консултации с гражданското общество; подчертава, че участниците от гражданското общество могат да предоставят ценна информация като принос за оценката на специфичните за всяка държава ситуации и да предоставят по-критична гледна точка от съответното правителство; отбелязва обаче, че процесът на консултиране би могъл да бъде подобрен, като се гарантират, наред с другото, последващи действия заедно с участниците от гражданското общество във връзка с предоставена от тях информация, достатъчно дълги срокове за предоставяне на информация и съгласуван годишен цикъл на публикуване, както и преразглеждане на текущия формуляр на универсалния въпросник за предоставяне на информация; насърчава Комисията да търси допълнително мнението на гражданското общество относно начините за оптимизиране на процеса на консултации за бъдещите доклади;
24. изразява съжаление, че проектите на глави по държави са били споделени само с правителството на съответната държава членка, поради което членовете на другите национални парламенти са могли да дадат своето мнение едва след публикуването на окончателния доклад; подчертава значението на провеждането на консултации с широк спектър от всички демократични партии при оценката на специфичната за всяка държава ситуация, тъй като правителствата естествено имат интерес към по-малко критична оценка на положението в собствената им държава; призовава Комисията да предоставя на всички национални парламенти проектите на глави по държави едновременно с предоставянето им на правителствата на съответните държави членки;

ИНФОРМАЦИЯ ОТНОСНО ПРИЕМАНЕТО В ПОДПОМАГАЩАТА КОМИСИЯ

Дата на приемане	15.3.2022
Резултат от окончателното гласуване	+: 23 -: 7 0: 0
Членове, присъствали на окончателното гласуване	Matteo Adinolfi, Gilles Boyer, Olivier Chastel, Caterina Chinnici, Lefteris Christoforou, Corina Crețu, Ryszard Czarnecki, José Manuel Fernandes, Luke Ming Flanagan, Daniel Freund, Isabel García Muñoz, Monika Hohlmeier, Jean-François Jalkh, Pierre Karleskind, Mislav Kolakušić, Joachim Kuhs, Ryszard Antoni Legutko, Claudiu Manda, Alin Mituța, Younous Omarjee, Markus Pieper, Michèle Rivasi, Sándor Rónai, Petri Sarvamaa, Simone Schmiedtbauer, Angelika Winzig, Lara Wolters, Tomáš Zdechovský
Заместници, присъствали на окончателното гласуване	Mikuláš Peksa, Elzbieta Rafalska

ПОИМЕННО ОКОНЧАТЕЛНО ГЛАСУВАНЕ В ПОДПОМАГАЩАТА КОМИСИЯ

23	+
PPE	Lefteris Christoforou, José Manuel Fernandes, Monika Hohlmeier, Markus Pieper, Petri Sarvamaa, Simone Schmiedtbauer, Angelika Winzig, Tomáš Zdechovský
Renew	Gilles Boyer, Olivier Chastel, Pierre Karleskind, Alin Mituța
S&D	Caterina Chinnici, Corina Crețu, Isabel García Muñoz, Claudiu Manda, Sándor Rónai, Lara Wolters
The Left	Luke Ming Flanagan, Younous Omarjee
Verts/ALE	Daniel Freund, Mikuláš Peksa, Michèle Rivasi

7	-
ECR	Ryszard Czarnecki, Ryszard Antoni Legutko, Elzbieta Rafalska
ID	Matteo Adinolfi, Jean-François Jalkh, Joachim Kuhs
NI	Mislav Kolakušić

0	0

Легенда на използваните знаци:

+ : „за“

- : „против“

0 : „въздържал се“